

KİTAP İNCELEMESİ

YENİ İLKÖĞRETİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ İŞİĞİNDA

ETKİLİ KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARI

Prof. Dr. Bülbin Sucuoğlu

Dr. Hatice Bakkaloğlu
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü
hbceber@yahoo.com

Prof. Dr. Bülbin Sucuoğlu tarafından hazırlanan “Yeni İlköğretim Programları ve Öğretmen Yeterlikleri Işığında Etkili Kaynaştırma Uygulamaları” adlı kitabın incelemesi yapılmış ve inceleme sonucunda edinilen izlenimler aşağıda özetlenmiştir:

Özel gereksinimli öğrencilerin ilköğretim okulları sınıflarına yerleştirilmesiyle kaynaştırma uygulamaları 1986 yılından itibaren ülkemizde de başlatılmıştır. Ancak kaynaştırma uygulamalarına katılan okullarda görev yapan yöneticiler, rehber öğretmenler, sınıf ve branş öğretmenleriyle özel gereksinimli öğrenciler ve ailelerinin pek çok problemle karşı karşıya kaldığı gözlenmektedir. Bu problemleri çözebilmek için temel kuramsal bilgiler vermenin yanı sıra özellikle öğretmenlere karşılaştıkları sorunları aşabilmeleri için öneriler sunmayı amaçlayan *Etkili Kaynaştırma Uygulamaları* kitabı dört ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde yazar *Kaynaştırma Modeli ve Özel Gereksinimli Öğrenciler* konusuna yer vermiştir. Bu bölümde ilk olarak “Kaynaştırma nedir? Ne değildir?” soruları ele alınmış ve **kaynaştırma uygulamalarında bulunması gereken temel özellikler** etkinlik örnekleriyle açıklanarak okuyucuya sunulmuştur. İkinci olarak “Kaynaştırma uygulamalarından kimler yararlanır?” sorusuna yanıt verilmiş ve **özel gereksinimli bireyler** yetersizliklerine göre gruplandırılmış ve bu grupların genel özellikleriyle birlikte öğretim sürecinde dikkat edilmesi gereken konular hakkında önemli ipuçları verilmiştir.

Değerlendirme ve Öğretimsel Uyarlamalar adını taşıyan ikinci bölümde yazar, “öğrencinin performansını değerlendirmek, program ağırlıklı değerlendirme, öğretimsel uyarlamalar ile okul yönetimi ve öğretimsel uyarlamalar” konularına yer vermiştir. Bu bölümde özellikle her ders için sınıf müfredatından yola çıkılarak yapılacak olan **program ağırlıklı değerlendirme** konusu işlevsel bir şekilde ele alınmış ve bu değerlendirmenin nasıl yapılacağı aşamalı olarak etkinlik örnekleriyle açıklanmıştır. Bu bölümdeki önemli bir diğer konuda **öğretimsel uyarlamalar** konusudur. Öğretmenlere, sınıflarına yerleştirilen özel gereksinimli öğrencilerin bireysel özelliklerini göz önüne alarak etkili öğretim yapabilmeleri için, öğretimin farklı boyutlarında (içerik, materyal, etkinlik, yöntem, sınav, vb.) ne tür uyarlamalar yapabilecekleri işlevsel etkinlik örnekleriyle sunulmuştur.

Sosyal Kabul ve Sınıf İçi Etkileşimin Artırılması ise üçüncü bölümde ele alınmış ve “öğretmenin tüm öğrencilerin öğretmeni olduğunu göstermesi, öğrencilere bireysel farklılıklar ve özel gereksinimli öğrencinin özellikleri hakkında bilgi verilmesi, olumlu/istendik becerilerin öğretimi ve sınıftaki arkadaşlığın geliştirilmesi” konuları incelenmiştir. Yazar bu bölümde somut, işlevsel ve uygulanabilir öneriler sunarak, öğretmenlerin sınıflarındaki **özel gereksinimli öğrenciyi akranlarına tanıtmak** ve **kaynaştırma öğrencisinin akranları tarafından kabulünü artırmak** için yapmaları gereken çalışmaları etkinlik örnekleriyle birlikte vermiştir. Ayrıca yazar bu bölümde tüm öğrencilere **sosyal beceri öğretimi** ve **sınıftaki arkadaşlığın geliştirilmesi** için ne tür çalışmalar yapılabileceğini de etkinlik örnekleriyle açıklamıştır.

Son bölümde ise “önleyici sınıf yönetimi ve problem davranışların kontrol edilmesi” konularına yer verilerek *Sınıf ve Davranış Kontrolü* ele alınmıştır. Bu bölümde yazar ilk olarak **önleyici sınıf yönetimi** konusunu incelemiş, devamında ise öğretmenlerin kolaylıkla uygulayabileceği **önleyici sınıf yönetimi düzenlemelerini** (olumlu bir sınıf ortamı yaratmak, problem davranışların olumlu davranışlar öğretilerek önlenmesi, öğretimin bireyselleştirilmesi) etkinlik örnekleriyle birlikte sunmuştur. Son olarak da yazar **problem davranışların kontrol edilmesi** konusunu ele almıştır. Problem davranışın belirlenmesi/tanımlanması, problem davranış hakkında veri toplanması, problem davranışın nedeninin belirlenmesi, problem davranışı ortadan kaldırmak için uygun yöntemin belirlenmesi ve uygulanması ile problem davranışın izlenmesi basamakları aşamalı olarak etkinlik örnekleriyle birlikte öğretmenlere sunulmuştur.

Yazar, her bölümün sonunda konuyla ilgili kaynakları vermenin yanı sıra kitabın sonunda daha ayrıntılı bilgiye gereksinimi olan öğretmenlere *Kaynaştırma Uygulamaları İle İlgili Kaynaklar* başlığı altında bir okuma listesi de sunmuştur. Ayrıca *Sözlükçe* başlığı altında özel gereksinimli bireylerde görülebilecek bazı bozukluk/hastalıklara ilişkin tıbbi kavramlar da açıklanmıştır.

İncelenen kitap, kaynaştırma uygulamalarının yürütüldüğü okullarda çalışmaya hazırlanan öğretmen adayları, sınıf ve branş öğretmenleri, rehber öğretmenler ve yöneticiler için önemli bir başucu kitabı olabilecek niteliktedir. Kaynaştırma uygulamaları konusunda yazılmış olan sınırlı sayıdaki eserden biri olan bu kitap önemli bir ihtiyaca cevap verecektir. Öz kuramsal bilgilerin yanı sıra öğretmenlere özellikle kaynaştırma uygulamalarında sıkıntı yaşadıkları özel gereksinimli öğrencinin değerlendirilmesi, öğretimsel uyarlamaların yapılması, bu öğrencilerin sosyal kabullerinin artırılması ve problem davranışlarının azaltılması konularında etkinlik örnekleriyle birlikte işlevsel, uygulanabilir ve pratik önerilerin verilmesi bu kitabın en önemli özelliği olarak görülmektedir. Verilen temel bilgiler ve somut önerilerin ışığında öğretmenler sınıflarında karşılaştıkları problemlerle daha kolay baş edebilecekler ve benzer problemlerle karşılaştıkları zaman gereksinim duyduklarında tekrar kitaba başvurabileceklerdir.

Kitabın, başta kaynaştırma uygulamalarına katılan özel gereksinimli olan ve olmayan tüm öğrenciler olmak üzere, öğretmen adaylarına ve halen bu uygulamalarda yer alan tüm öğretmenlere ve yöneticilere faydalı olması dileğiyle...

Sucuoğlu, B. (2006). *Yeni İlköğretim Programları ve Öğretmen Yeterlikleri Işığında Etkili Kaynaştırma Uygulamaları*. Ekinoks Yayınları: Ankara.